

Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ք

Տարեկան գին 4. Պոլսոյ եւ գաւառաց համար 6 մէնիս 4 եցամսեայ 3
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 2 դրուէ է. անկի անգամներու համար սակարկութիւն կը լինի :

ՕՐԱԳԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ք

Լուսոյն վերաբերեալ նամակ եւ այլ գրութիւն պէտք է ուղղել Մ. Յ. Մելիքեան, Պոլսոյ Ալի ճաստիսի քիւ 20 Տ. ձիւլէկեան 1-Ֆէնիկի տղարանը :

Տէր և Տնօրէն Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

20 փարս

Խմբագիր Բ. ՊԱՉԱՅԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 26 ՅՈՒՆԻՈՒԱՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ա. Ռ. Ա. ՉՆՈՐԴԻ

Առաջնորդաց պաշտօնը խիստ անհշտ և չհամարուիր. ըստ սրբութեան Պատրիարքէն յետոյ բարձրագոյն պաշտօնականներէն է առաջնորդը. մը : Մարդն է որ կը նշանակուի պաշտօնական վարչի և մարդըն է որ զայն կը պայծառացնէ : Դարձեալ նկատուի արժանի է որ առաջնորդը անուամբ մեզ կը ներկայանան արեւոյ վարդապետներ, որոց յարաբերութիւնը շատ սահմանափակ և անկարելի են, այնու զի Միաբնակի մը կամ Գաղութի մը հետ միայն դարձ կրնան ունենալ : Շատ անհոգ և անգոյն տնտես մ'է այդ առաջնորդը բաւն որ մէկ զձի վրայ կը շարէ Պիլճիկի ու կարծի կամ Ալի ու Չմիւռնիսն :

Չկայ աստիճանաւոր դասաւորութիւն մը. տեղ մը պարզ վարդապետ մը գլուխ կը կարգուի մեծ վիճակի մը, և ուրիշ տեղ՝ համեմատաբար փոքր՝ քանի մը եպիսկոպոսներ միանգամայն կը գտնուին առաջնորդը, վանահայր և միաբան անուամբ տեղի մը իրարմէ հասցի. 12 ժամ հեռաւորութիւն ունեցող երկու քաղաքներ ունենան առաջնորդներ կը պահեն, մինչդեռ այլուր հինգ կամ վեց քաղաքներ միակ առաջնորդի մը խնամոյ յանձնուած են : Օրինաւորութեան նշոյլ չը կայ այս պաշտօնական դասակարգութեան մէջ :

Եւ խորհիլ թէ Կ. Պոլսոյ կրօնական ժողովոյն Առնապետը իւր բոլոր արժանեօք և աստիճանաւ պարտաւոր է տեղ բանալ զիւղաքաղաքի մը առաջնորդին, և կարծել թէ միւստի մը հետ երկու խօսք ընելու հաղիւ վարժուող անձ մը առանձնութիւն կրնայ ունենալ բարձրաստիճան անձանց մտերմութեան արժանացող և յարաբերութեանց բարձրագոյն աստիճանին անդիակ համակրելի եպիսկոպոսի մը վրայ, այս ոչ ուղիղ է և ոչ տրդար :

Մենք առաջնորդական պաշտօնի արժանիքն և նշանակութիւնը կ'ըմբռնենք և թէ այդ պաշտօնն որոշ և դարձնական հանգամանք մ'առնուէ, եթէ լաւ դասակարգութիւն մը չկայ որ զբաւեցնէ ճշգրտին վիճակաւոր առաջնորդին և պարզ վրիժաւորութիւն մը պաշտօններն, կուտակալանիստ քաղաքացի մէջ ուր քանդակիւ հայք կը դնուին, վերջապէս եպիսկոպոսներ հարկ է որ ըլլան, իսկ այլ քաղաք կրնան բաւականաւոր ծ. վարդապետներով վարդապետներով և ի հարկին աւագ քահանաներով որոց պաշտօնը նշանակուած պէտք է լինի վիճա-

կաւոր-եպիսկոպոսաց իրաւասութեան :

Երբ այսպէս լինի, յայնժամ Գլխաւոր կը հասկնամք թէ ինչ կը նշանակէ պաշտօնական վարժապետութիւն, թէ ո՞ր Առաջնորդն արժանաւոր է Պատրիարքական աթոռոյն : Յայնժամ առիթ չենք ունենար դանդաղելու թէ ինչ պատճառաւ մի քանի եպիսկոպոսներ նախադասութիւն կը սեպեն մարտադարձի մէջ մնալ քան թէ առաջնորդական պաշտօններ ընդունել :

Մեր Առաջնորդներէն շատերն այսօր եթէ մեծ փորձառութիւն մը ստացած են այն ալ կուտակուած թիւանց կ'ըմբռնու և խառնութիւն յարաբերութեան փորձառութիւնն է, որոք մեծ յաջողութեամբ ի դարձ կը դնեն : Եթէ այդպիսի փորձառութիւնն է ինքզուրեւ Պոլսոյ Պատրիարքութեան համար, ոչինչ ունիմք ըսելիք, այդ մասին շատ արժանաւորներ կան :

Գաւառի մը անկիւնը նստիլ Սահմանադրութիւնը հարկէ մը ըսած, քանզի պարզել, ազգայնիկ մարդոց դարձիք ըլլալ, կը թուի թիւան դարձիք բարձրագոյն անարարք և իւր շահուցի ճիւղը նախանձախնդիր՝ կուտակուած թիւանց միայն յարեալ իւր դիրքն ամրապնդել և ուտել խմել, ուրախ լինել : Այս ամենը մեր ճանչցած առաջնորդներէն անհոգ փորձառութեամբ ըստացած արժանիքը կը կազմեն. քանզի նոյն համար ուրիշ միջոց չկայ արժանաւորութեան : Եթէ աշխարհական լինեն թերեւս տուն մ'անցած կուտակուել չկարողանային. բայց վերջին ամեն ինչ կը դոյնէ և շատ բարձրեքը ելնելու շատ կարճ սանդուղ մ'է :

Յորձառի շարունակեալ այս դարձութեամբ մեր յայտ սակաւաթիւ արժանաւոր եկեղեցականաց թիւն պիտի չլինայ աւելնալ :

Պէտք չէ որ 70 եպիսկոպոսաց մէջ գտնէ 10 արժանաւորք գլուխներ Պատրիարքութեան և կուտակուելութեան :

ՀԱՅԿ

19 յունվար 1883
(Պատուով)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Խորթութիւնը դրսեւան և կորստի զօրավարին դերի բռնութիւնը զըրոյցը մեծ յուզում պատճառած է քաղաքական և երեսական տիրութեան մէջ : Եղիպտական արժեթիւղթից զինները մեծ անկում մը կը բաժնեն Լիւնոնայի, Փարիզի և Կ. Պոլսոյ հրապարակներուն վրայ : Թէպէտ ցարդ որ և է պաշտօնական հեռագիր չէ եկած Խորթութիւն անկման լուրն հաւատարող, սակայն

պատճառ կայ կարծելու թէ, այս լուրն, ինչպէս ամենք կը պնդեն, Պոլսոյ սուտ մը չէ : Կը յիշուի թէ, Ուղիղ զօրավարն իւր յաւիտեան հեռագրին մէջ, զոր մեր նախնիքս թիւերէն միայն մէջ թարգմանած էինք, Շէնտիի առջեւ տեղի ունեցած վերջին կռիւները պատճառ ժամանակ լոկ կորստի զօրավարին դեկտ. 29 թուով նամակն յիշատակած էր, և չէր ըսած թէ Նուրի վաշային շողեւանը նորագոյն լուրեր բերած էին կորստի զօրավարին վրայ :

Խորթութեան անկման զրոյցի առջեւ, այս իրողութիւնն նշանակուած թիւն կ'ստանայ, և կարծեցնել կուտայ թէ, Նուրի վաշային շողեւանը Մէհմետի զօրացի խորթութեամբ մոտենէն քիչ վերջը մեկնած էին խորթութեան լեզուական զօրացի մէկ մասին հետ : Ուրիշ զրոյցներու նայելով, Նուրի վաշային շողեւանը արդէն յաւիտեան կ'ընդունէ ի վեր կը թափուէին Նուրի վրայ, զի չէին կրցած Խորթութեամբ վերադառնալ յորմէ հետեւ Մէհմետի գրաւած էր զմարտման : Այս շողեւանը թուով հիւսիս լինելով, և ապրտաւորաց թիւանօթիւններն անհոգ մէ մին ընկղմած էին Օսմանեան առջեւ :

Ինչ որ ալ լինի, հեռագրին խորթութեան իսկ ցոյց կուտայ թէ, այս օրերս կարեւոր դէպքեր պատճառ են Սուլտանի մէջ, և Սիդիի ծրագրերը վեր ի վար չըլլած : Սուլտանի մէջ դէպքերուն այսօրէն յանկարծ տոգոստակցի վիճակ մը տեսնալն Եղիպտական խնդրոյն կարգաւորման իսկ կրնայ վնասել : Ուրիշ զօրավարին վիճակն յորմէ մանրացած պէտք է լինի, ըստ սրբութեան Մէհմետի, Խորթութեան մէջ ամրապէս հաւատաւորել յետոյ, կըրնայ իւր վայրենի հրապարակներն տեսնալու անհոգութեան ճանդով արձակել անգլիացիոց նահանգական զիւրկարելու, Շէնտի և Մէհմետի քաղաքները պարենաւորելու, Պէրպէրի շրջակայքը դարձող իւր տեղակալացի հետ միանալու և յանկարծ Տոնկիայի առջեւ երեւելու համար :

Այս անշուշտ վրեժալի համար յայնժամ հզօրագոյն բանակ մը պէտք է Ուրիշ զօրավարին, որ սակայն ոչ եւս կրնայ նահանջել, զի Բրիտանական զինուոյ պատիւը խնդրոյ տակ է, և ինչ որ ալ լինի, նիւ թիւան և մարդկային սրբան զահողութիւն ալ որ հարկ լինի, Սիդիայի պէտք է Խորթութեամբ մոտենէ : Բայց յայնժամ Պ. կուտակուած թիւն ինչ պիտի ընէ, Սուլտանը նորէն Սուլտանացի թողելու քաղաքականութիւնն ի դարձ պիտի դընէ : Աւել տրական դարձող նախաւոր Պ. Չէմպլէյնի մէկ բանախօսութիւնը, զոր յաւիտ. 29 թու տեսնանք ի Պիլմինկէմ, այս մասին

քիչ մը յոյս կուտայ մեզ, թէ եւ նախադարձն բանախօսութեան արտաքին օրը դեռ դէպքերն այնքան ծանր կերպարանք մը չեն ստացած :

Պ. Չէմպլէյն : ամեն մարդու պէս, համոզուած լինելով որ կորստի զօրավարն ի մօտոյ պիտի ազատէր, յոյս յայտնեց թէ Սուլտանի մէջ ցրուեալ պահապան զօրքերը պիտի կրնային իրենց հայրենիքը վերադառնալ, անգլիական զօրացի խորթութեամբ հանելէն յետոյ, և թէ երկիրն յայնժամ պիտի կըրնար ինքնին թողուլ : Այդ յուսամ որ, յոյսեց Պ. Չէմպլէյն, Սուլտանը բնիկներուն պիտի յանձնենք, խոյ տալով արաբ դեղերուն : Չորս պարտաւոր ենք յարգել, թէպէտ մեր լիւսամիտները լինին անհոգ, բնորդ այն կուտակուած թիւան ձեւը, որուն կը բաղձան, և այն պետերը զորս որոշած են յարգել :

Այս խօսքերն ուշադրութիւն դրուած են : Պ. Չէմպլէյն իւր վերջին խօսքին մէջ բնաւ չէ հասկըցուցած թէ, անգլիական կառավարութիւնը արամաղիր է ճանչել Մէհմետին իշխանութիւնն : Այս յոյսաւորութիւնն այնքան ուշադրութեան արժանի է, որքան համաձայն այն բացատրութեանց հետ, զորս Պ. կուտակուած անցեալ տարի խորհրդարանին մէջ կուտար կառավարութեան գաղափարաց վերայ, երբ կորստի ճանաչող հրապարակ իւր խորհրդարանական և մարդասիրական պաշտօնը կուտար Պ. խօսքը համար Սուլտան : Պ. կուտակուած կը կարծէր գիտնալ թէ, Սուլտանիք կարող են իրենք զիրենք կառավարել, և այս առթիւ անպատեհ չլինիլ աստ յիշատակել այն խօսքերը, զորս նախադարձ պետը 1884 Վեհապ. 12 թին կ'արտասանէր խորհրդարանին մէջ : «Մեզ կ'ըսուի թէ, կ'ազգայնէր Պ. կուտակուած, պարտաւոր էինք եղիպտական սուլտանութեան մը զրկել Սուլտան : Նախ յեղիպտոսի երեւմտեան անբաւական էր տար : Երկրորդ, տեղութիւնը պայտիսի բան մը չյանձնարարեցին մեզ : Երրորդ, պէտք է լինել թէ, Սուլտան տնտես Զարաֆայի, Սպանիոյ և Գերմանիոյ միացեալ երկիրներուն չափ մեծ է, թէ տմայի երկիր մ'է, և թէ իւր բնակիչը պատերազմասէր ցեղերն են, որը կը սիրեն իրենց երկիրը : Չորս գիտեմք թէ եղիպտոս իրաւունք ունի վարձկան զօրք զրկելու այդ գաւառն, որպէս զի կ'ընդունէր զայն . . . իմ քաղաքական ասպարիկում բոլոր տեսողութեան մէջ այս տեսակ տիրապետութիւններ չեմ պաշտպանած և այսօր ալ չպիտի սկսիմ . . . կրնա :

Ինչպէս կը տեսնուի, Պ. կուտակուած ցարդ այն կարծիքն ունէր

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

— 0 —

Թէ պէտք է զՍուտան Սուտանցւոյ թողուլ . բայց արդեօք վերջին օրերս Սուտանի մէջ տեղի ունենցած կարեւոր դէպքերէն յետոյ եւս , Պ. կլատթըն և իւր ընկերք դարձեալ իրենց նախորդ որոշման վրայ անխառն պիտի մնան . այս կէտ տաւրակուսական կ'երեւի . Եթէ արդարեւ Պ. կլատթըն , անգլ. մամլոյ և հանրային կարծեաց ճշման առջեւ , որք կը պահանջեն անխնայութեան և անկարգութեան չը մատնել զՍուտան , և ամեն պարագայի մէջ պահել զխաղաղութիւն , որ ըստ բանից Լորտ կրանսֆիլի , բանալին է Եգիպտոսի , յաջորդ իւր անշահախնդրական աշխարհավարութիւնն , յաղթող հանդիսացնել , այսքան դարձական և մարդկային զոհողութիւններէ յետոյ , պատմութիւնն առաջին անգամ լինելով պիտի արձանագրէ թէ , Անգլիա կռուեցաւ Մէհմետի դէմ միմեայն յորդորելու համար զայն որ Սուտանի թագաւորը լինի :

Երէկ Գահիրէէն փետր. 6 թըւով եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ռուսիոյ զօրավարը խորթիէն հեռագրած է Սըր ի. Պէյ-րինիլի թէ , ապստամբաց կողմէ խորթիւմի դրամման լուրն ստուգուած է : Սակայն այս գրաւուած մանրամասն տեղեկութիւնները դեռ կը պակսին : Սա ստորոգ է թէ , խորթիւմի յուշ. 14/26ին գրաւուած է ապստամբներէն , և թէ Սըր Չարլզ Ռեյլըն յուշ. 12/24ին կորստն զօրավարին կողմէ զրկուած 4 շոգե-նաւաց երկուքովը կուտարժէն մեկ-նելով , յուշ. 16/28ին խորթիւմի առջեւ հասեր և սակայն ապստամբաց բուռն յարձակման առջեւ ետ դառնալու պարտաւորուել է : Խորթիւմի ապստամբութեան միջոցին , շոգենաւք վտանգուելու են , և Ռեյլըն դեղագետն իւր հետ գլուխուղ զօրաց հետ յաջողութեւն Նեղոսի կղզիներէն մին ապստամբի , և Նեղոսի վաշայի հրամանատարութեամբ շոգենաւ մը զանաք տանը համար Մէթէմէէն ճանրայ երեւ է : Կորստն զօրավարին ինչ լինելը դեռ յայտնի չէ , բայց կը կարծուի թէ դերի մասնութեամբ ինկած է :

Այս պաշտօնական հեռագրին առջեւ , ոչ եւս տարակոյս կայ թէ խորթիւմ ինկած է , և կորստն զօրավարին աղաւթութիւնն , որ Ռուսիոյ զօրավարին արշաւանայնպատա-կըն էր , առաւել ևս դժուարացած , քանի որ այժմ իրեն պատանդ կը մնայ Մէհմետին ձեռքն , որ այս առիթէն օգուտ քաղելով , կրնայ իւր գաւառն Անգլիոյ ընդունել տալ նը-պատաւոր պայմաններով :

Թուրքերէն լրագիրք իրենց այս աւուր թիւերով միաձայն կը հաստատեն թէ , ժամանակն եկած է որ Անգլիա համաձայնութեան մը զայն վեհ. Սուլթանին հետ , որայ աղբիւրութիւնն , իրեն խաղաղ , միայն կրնայ խաղաղել զՍուտան և զԵգիպտոս , զի , կ'ըսեն , Անգլիա որքան ալ զինուորական մեծ զօրութիւնն զրկէ , չպիտի կրնայ ընել ինչ որ պիտի ընէ խաղաղային աղբիւրութիւնն և միակ հրամանն :

Մայրաքաղաքիս անգլիական դեսպանատունն հասած պաշտօնական տեղեկութիւնք կը հաստատեն Ռիւթերի տուած վերալիշեալ տեղեկութիւնները :

Վեհ. Սուլթանն՝ Անգլիոյ դա-հաժառանգ իշխանին որդւոյն՝ Ալ-պէրթ Վիլքինսոն Բրէյթիէն Լուսարդ-իշխանին Ա. կարգի Օսմանիէ պատուանշան , և երբեմն Կ. Պոլսոյ Ֆը-րանսական դորձակատար Կոնստան-տին կոմսին Ա. կարգի Մէհմետիէ պատուանշան շնորհեց :

— Ն. Կ. Վեհափառութիւնն Միւ-թէմայիլի տատիճան շնորհեց կայ-սերական պալատան ճարտարապետ Նիքոլաքի Էֆէնտիին :

— Պարսկական դեսպան Միրզա Մոհսին խան շաքիւթու Վեհ. Սուլ-թանին ներկայանալու պատիւ ու-նենալով , իւր հրաժեշտի ողջոյնը պիտի մատուցանէ և ուրբաթ կամ շաբաթ օրն ալ պիտի մեկնի մայ-րաքաղաքս :

— Յունական Նէոլոցոս լրագիրը կ'իմանայ թէ , կայսերական կառա-վարութիւնը մտադիր է Տարսանէ-լի նեղուցին ամրութիւններն աւել-ցնել :

— Կայսերական կառավարութեան ձեռք առած արգելիչ միջոցներուն հակառակ « թիֆլիս » արտադրող այժերուն արտաձուլիւնը կը շա-րունակէր , որ կ'ապառնայ անոնց ցեղն և թիֆլիսի արտադրութիւ-նը նուազեցնել : Կառավարութիւնը պարտաւորուած է նոր անօրինու-թիւններ ընել այս ցեղին փճայու-մըն արգելելու համար : Դաւառա-կան իշխանութեանց ուղղեալ շըր-ջաբերական մը կը պատուիրէ այ-սուհետեւ խստիւ արգելուլ այս օգտակար կենդանեաց դաւառ-դաւառ փոխադրութիւնը ծովու-ճանքով : Իսկ յամաքի ճանքով փոխադրութիւնը ներքին է , պայ-մանաւ որ այժերուն տէրը մեծ դուռար մը երաշխաւորութիւն տայ , և ապա « իւրաքանչեւ » մը բերէ այն տեղոյ մարտական իշ-խանութեան , ուր փոխադրուած են այժերն : Այս պաշտօնական թուղթը պիտի հաստատէ թէ , այժերն օտար երկիր չեն դրուած : Եթէ այժերուն տէրը չկարենայ այսպիսի վիսյաղիր մը ցոյց տալ , իբրեւ երաշխաւորութիւն աւանդ-դրած գուռարը կորուսանելէ զատ դատաստանի եւս պիտի ենթար-կուի :

— Երէկ մայրաքաղաքս հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ , Միտիլի Ֆաքարեալ Սէրտարը-Էր-բէմ Ալաու-Է-Քէրիմ փոշա մե-ռեր է :

— Կայսերական կառավարու-թիւնը մտադիր է լեզուագէտ , քըն-նիչ մը կարգել թատրոններու վի-ճակը քննելու և թատերգութիւն-ներն աչքէ անցունելու համար :

— Աւստրիական դեսպան Պ. Բալիչէ և Ռուսական դեսպանատան խորհրդական Պ. Օնու շուրաթ օրը Բ. Գուռն երթալով , տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարար Վսեմ. Արիմ փաշայի հետ :

— Նախարարաց խորհուրդն՝ իւր երէկի նստին մէջ՝ վերստին եր-կաթուղեաց միացման խնդրին ըզ-բաղեցաւ , բայց այս մտին տըր-ւած որոշումը դեռ յայտնի չէ :

— Վեհ. Սուլթանն հրաման ը-րաւ որ Պէշիկթաշի մզկիթին բակին մէջ նախնական վարժարան մը հիմ-նուի :

— Թուրքերէն լրագրաց մէջ հը-րատարակեալ պաշտօնական աղբ-մը վերստին կը ծանուցանէ թէ , Գայմադամութեան և Միւսիրու-թեան պաշտօններու կոչուելու

բաղձացող անձինք չպիտի կրնան պաշտօնէից ընտրողական յանձնա-խմբին առջեւ քննութիւն տալու ընդունուիլ , և թէ հանրային կըր-թական նախարարութեան կողմէ վիսյական շնորհային հաստատող թէ նոր չափուց և կշռոց գրու-թիւնն ուսած են :

— Թարիք կը ծանուցանէ թէ , թէեւ քաղաքական ծանօթ խնդրոց պատճառաւ Արիփիեան Տրիպոլոյ նահանգին շըշակայնէրը մանաւոր կարեւորութիւն մ'ստացած են , սակայն դժբաղդեացի Պէշիկթաշի նահանգին վարչութիւնն և երմա-կան կացութիւնն անգահացուցիչ վիճակի մէջ են , ուստի կը կար-ծուի թէ Բ. Գուռն միջոցներ ձեռք պիտի սուսու յիշեալ նահանգին վի-ճակը բարւոյնելու համար :

— Կըսուի թէ Արիփիեան Տրի-պոլոյ զինուորական հրամանատար Չէքի փաշա Եթէմէնի կուսակալ պիտի անուանի փոխանակ վախճանեալ իդ-ղէթ փաշայի :

— Վաշինկթոնի շերամբարձա-կան ընկերութիւնն ի փոխարէն այն դիւրութեանց , զորս կայսերական կառավարութիւնը տուաւ Չիւսու-նիոյ ամերիկեան հեղատոս Պ. Կարֆիլտի շերամբարձական ձեռ-նարկներուն , ի նահանգին Ալաբամ-մատիքի է մետաքս մանելու մե-քենայ մը նուիրել Չիւսունիոյ դա-ւառական իշխանութեանց :

— Նւստրո-Հունգարական իշխու-թիւններու լիկնոս շոգենաւն , որ հինգշաբթի օրը մայրաքաղաքէս մեկնած էր յԱլեքսանդրիա , ուր-բաթ առաւօտ կէսիպարտի մօտ լոյս է : Ընկերութիւնն երեք շա-գենաւ օգնութեան զրկեր է խըր-եալ շոգենաւն աղատելու համար :

— Հինգշաբթի իրիկուն ժամ 11 3/4ին Հայտար փաշայէն մեկնող կառավարութեան մեծ փոխդ մ'ան-ցուցեր է Բէշտիքի և Գարիշալի միջեւ գտնւող դուռն երկրով : Մա-կայն բարեբաղդեալար ոչ ուղեւորք և ոչ պաշտօնեայք որ եւ մնաս չեն կրեր այս դիպուածէն :

— Թուրքերէն լրագիրք կը ծա-նուցանեն թէ հարկաց վարչութեան պաշտօնատարը արարեալն եւ պարսկերէն գասաուլութեան մը պիտի հետեւին , որ ամեն առա-ւօտ ժամ մը պիտի տեսէ յիշեալ պաշտօնատան մէջ : Այս դասա-ութիւն պարտաւորիչ է :

— Ռիւթերի մէջ բանող շոգե-նաւերէն 13 թիւ շոգենաւ նախըն-թաց օրը ժամ 6ին Եթէմէնի նաւա-մատոյցէն մեկնած պահուսն , նաւա-կի մը վարձուելով , այս վերջինն ընկղմեցաւ , բայց նաւավարն աղա-տեցաւ :

— Պաշտօնական աղբ. մը կը ծա-նուցանէ թէ , Բաղաքապետութեան տրոց հաւաքման սենեկին քարտու-ղարներէն Լ. մին Էֆէնտի 33,000 դրը-ղոււմար մը գտնուող փակեր է , և իւր այս ընթացքը պատժական օ-րինաց 82րդ յօդուածին համաձայն՝ կը ձեռնադրուի թիւն մը լինելով , քաղաքապետութեան վարչական խորհուրդն որոշեր է ի բացակայու-թեան դատաստանի ենթարկել զայն իրեն և կը ձեռնադրուի . ուստի պաշ-տօնական ծանուցումը կ'աղբարարէ ոստիկանական իշխանութեանց , որ-պէս զի փախտաւորական ուր որ գըտ-նեն , բռնելով կը զրոնակնեն բանտն յանձնեն :

— Նոյնպէս , երբեմն Պրուսիոյ հեռագրատան օտար թղթակցու-թեանց սենեկին անօրէն Ռուրէն Էֆ. թղթատարական և հեռագրաց հասցիէն բաւական դուռար մը

գողցած և վախճած լինելով , որոշ-ուել է ի բացակայութեան դատել զայն , ուստի ոստիկանութեան յանձնարարուած է ձերբակալել զայն ուր որ գտնուի :

— Բ. Գուռն ներքին գործոց նախարար Բարձր. Էթհէմ փաշայի նախադաճութեամբ կազմեալ նոր յանձնախմբին պաշտօնն է բարե-փոխել և վերաքննել ոստիկանու-թեան կանոնադրիւր : Այս յանձնա-խմբին անդամք են արտաքին գոր-ծոց նախարար Արիմ փաշա , Պե-տական խորհրդոյ նախագահ Արիֆ փաշա և ոստիկանութեան գնդա-պետ Թահիր պէյ :

— Թայմզ կը ծանուցանէ թէ , Եգիպտոսի երեւոյցի վերաբերմամբ Ֆրանսայի հակառակորդներն՝ Անգ-լիոյ բարեփոխութեանց հետ ըն-դունուած են միւս տէրութիւններէն , թէպէտ մինչեւ ցարդ Անգ-լիական կառավարութիւնն այս մա-սին որ եւ է պաշտօնական զեկու-ցում չէ ստացած :

— Տասնորդական տրոց վարչու-թեան ամբողջ հաշիւներն քննելու և յերեւան ելած ինչ ինչ զեղծում-ները ճշդելու պաշտօնով , յատուկ յանձնախմբ մը կազմուած է :

— Սոֆիայէն կը գրեն թէ Պուլ-զարական լրագիրք Եւրոպական թերթերէ դանաղան հաստատներ կ'արտատպեն , որոց մէջ Ռուսիոյ կոյսրու հոյն ջերմ փախաք մը կը վերագրուի թէ իւր եղբայրն վարչապետ իշխանը Պուլզարիոյ դա-հուն վրայ տեսնել կ'ուզէ :

— Ֆրիմէն ճորճէլ լրագրին Լանարայի թղթակցից կը ծանու-ցանէ թէ , երկաթուղեաց մեծ ընկերութիւն մը , որ ժամանակէ մ'ի վեր սկսած էր քիչ քիչ ճամբել իւր խաւանապէ բանաւորները , Լանտոնի վերջին պայթումներէն յե-տոյ որոշեր է միահօլոյն ճամբել իւր ծառայութեան մէջ զտնուող բոլոր իւրանապիները :

— Երմուտեան նախարարութիւնը շըշարեւորական մ'ուղղելով դաւա-ռական իշխանութեանց , ծանոց թէ , վարչական խորհրդոց կողմէ վիճուորականաց կամ անոնց ըն-տանեաց յանձնեալ Մաղաթմաներն այլ պաշտօնագրերն այսուհե-տեւ աղտա պիտի լինին դրոշմի տուրքէ :

— Կաղկաթայէն յուշ. 30 թը-ւով հետեւեալ կը հեռագրեն . — Երկրորդ-դաշնագիր մը կնքուե-ցաւ Ֆրանսայի և Պրիմանիոյ միջեւ : Այս դաշնագրին զօրութեամբ Ֆը-րանսական հեղատոս մը պիտի զրկուի ի Մանտայէ , Պէտրոքա-ղաքը Չինաց ձեռքէն ետ առնու-համար Պրիմանիոյ ըրած բոլոր ջան-քերը ցարդ ապարդիւն մնացած են : Մանտայէ , յեն նոր օգնութիւնը զրկուեցան , բայց զօրքերն սկսան տարի առնուլ , երբ սահմանադը-լուին հասան : Մանտայէ , յեն դուրս իրապէս ոչ եւս Պրիմանական իշ-խանութիւն կայ :

— Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ , Պուլզարիոյ երեսփ. Ժողովն ընդու-ներ է աղբային Պանքային վերա-կալմութեան ծրագիրը : Կառավա-րութիւնն 10 միլիոն ֆրանքի ոսկի դրամ աւանդ պիտի տայ յիշեալ պանքային , որ արտօնութիւն պի-տի ունենայ 20 միլիոն ֆրանքի տոմ-սակ շըջաբերութեան հանելու :

— Պրիմէն կը հեռագրեն առ Տե-պա լրագրին թէ , Անգլիա ուժգնու-պէս կը պնդէ յետաճել միջադպին քննութիւնն ի վերայ վիճակին Եգիպ-տոսի : Պ. տը Պրիմաքը խորհուրդ տը-ւած է Ֆրանսայի զիջում ընելու այս կէտին վրայ , և պատճառ կայ կարծե-

թէ, բնականօրէն, իրօք պիտի յետա-
ձգուի մինչեւ երկու տարի, այսինքն
թէ հաւանականաբար տեղի չպիտի ու-
նենայ: Գաղով 9 միլիոն ֆրանքի վա-
րձուութեան, Անգլ-կառավարութեան
պահանջներն ընդհակառակը ստատիկ
ընդդիմութեան մը կը հանդիպին ի փա-
րկը և ի Պէրլին: Արդարեւ թէպէտ կ'ըն-
դունի որ այս փոխառութիւն մեծ տէ-
րութեանց կողմէ երաշխաւորուի, բայց
կ'ուզէ որ այդ երաշխաւորութիւն հա-
մեմատական լինի իւրաքանչիւրին Ն-
գիստոսի մէջ ունեցած շահուն հետ:
Այս տեսակէտով, Անգլիա պիտի ե-
րաշխաւորէ փոխառութեան մեծագոյն
մասն, և միւս տերութիւնք զբեթէ ու-
րիշ բան չպիտի ընեն, բայց եթէ միա-
նան անոր: Այս դործի մէջ իւր աղդին
առաւելեալ թափին առաւել եւս
չեղանք համար Անգլիական կառավա-
րութիւնը կը պահանջէ որ Անգլիոյ
Պանքան ստանձնէ փոխառութեան մա-
տակարարութիւնը, և որոյնց սոյն գու-
մարն զոր տէրութիւնը պարտաւոր պի-
տի լինին վճարելու, եթէ Նգիստոսի
հասցիքը անբաւական լինին:

ՀԵՌԱԳԻՐ

— 0 —

Հանոյ 7 փետր.

Ի Պրիւսիա տը Լ'իսլ դորափարն եւ-
րէկ թիթեւ կորուստով գրաւեց Տանկ-
սոնի Զինական պատնիսապատ բանա-
կետը: Զօրավարն այժմ 2 աւուր ձա-
նապարհաւ միայն հեռի կը գտնուի
Լանկ-Սոնէն:

Պէրլին 6 փետր.

Բոննայի սահմանաց դժման համար
Ֆրանսայի և Ալբրիկեան ընկերակցու-
թեան միջեւ համաձայնութիւնն այսօր
կընդունեցաւ:

Հոնկ-Գոնկ 8 փետր.

Գուրպէ ծովապետը փետր 1ին ետ
մղեց Չինաց մէկ յարձակումը: Յունի-
սէն ի վեր տեղի ունեցած կռուց մէջ
Չինաց կորուստը կը հաշուի 700 մեռ-
եալ կամ վիրաւոր:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

— 0 —

Ինչպէս ծանուցած էինք, Ամեն-
վեհապետեան Բարութիւն Սրբա-
զանի Պատրիարքական ընտրու-

թեան Մարգարէի շարքի օրը Բ-
Գուրպէ գրեւորած է Պատրիարքարա-
նի կողմէ:

Հանրային կրթական նախարար
Բարձր. Մուսթաֆա փաշայի հո-
վանաւորութեան և վսեմ. Յ. Նուր-
եան էֆէնտիի նախագահութեան
ներքեւ ի նպատակ բերայի թաղա-
յին վարժարանաց կազմաւորեալ
պարահանդէսէն, որ հինգ շաբթի ի.
րիկուն ամենայն բարեկարգու-
թեամբ տեղի ունեցած էր, 500 ոսկի-
ւոյ մօտ զուտ հասցիք մը գոյացած է:
Այս յաջողութիւն մեծաւ մասամբ
կը պարտի վսեմ. Նուրեան էֆէն-
տիի մասնաւոր հոգածութեան,
որ թաղին վարժարաններն իրենց
արդի տխուր վիճակէն հանելու
բաղձանք կը տածէ: Կը յուսանք
որ քիչ առեւեկէն Բերայի պատուար-
ժան աղքատաց ձեռնառութիւնն
ալ օժանդակելով, Նորեկեան վար-
ժարանին նորոգ շինութիւնը կը
կատարուի:

Բանի մը պատուաւոր Օրիւնդ-
յիւք կը խնդրեն մեզնէ ծանուցա-
նել թէ, Օրիւնդի հրաժարեալ
Պատ. թաղ. խորհուրդն երկեղեցոյ
նորոգութեան և վարժարանին շի-
նութեան ծախսոյ մանրամասն հա-
շիւը պարտաւոր է հրատարակել
աղղային թերթերու միջոցաւ, ինչ-
պէս նաեւ հանդանակողաց ցու-
ցակը:

... Խմբագիր Հայրենիք լրագրոյ,

Ձեր երէկի թերթով հրատարակեալ
Գարեգին ստորագրութեամբ նամակին
մէջ կաթողիկոսական և Պատրիարքա-
կան խնդրոց առթիւ ինձ նկատմամբ
մէկ քանի տողեր կարգացին:

Պատասխանելու համար Ձեր Տիկի-
սեցի Պ. նամակագրին այն տողերուն
հարկ չեմ համարել մանրամասնութեանց
մէջ մտնել, այլ կը յայտարարեմ միայն
թէ կաթողիկոսական խնդրոցն առթիւ
զրաժը բացարձակապէս անտեղի է. իսկ
Գեր. Մեղիսեղեկ Սրբադանի Պատրի-
արքական ընտրելութեան անյաջողու-
թեան պատճառը մի միայն օրինական
արգելիչ տրամադրութեան մը յա-
մաց աղդին, զոյգութիւնն էր, որ ան-
տարակոյս ուղարկութեան պիտի առ-

նուէր տիրող իշխանութեան կողմէ ինչ-
պէս եղաւ Տեղագահ անուան տեղ
Փոխանորդ անուան զօրմանութեան
խնդիրն, և այս միակ պատճառաւ Աղ-
ղային Խառն ժողովոյ «Մարգարէ»
եւ զարմուեցաւ: Հետեւաբար իրաց
այս վիճակիս մէջ օրինաց նայն արգե-
լիչ տրամադրութիւնն անտես ընել
միտանէր թէ՛ աղղին և թէ՛ Տիկի-
սեցի Սրբադանին. և Աղղային ե-
րեստիտանք չէին կրնար այս վնասը
զօրծել: Տարակոյս չունիմ որ Ձեր
Տիկիսեցի նամակողի Պ. Գարեգինին
եւս եթէ երեստիտան լինէր չպիտի ու-
զեր զործել զնոյն:

... Խմբագիր, հաճեցէ՛ք հրատա-
րակել զսոյն երկտող:

Մնամ ողջունելու ընդ ձեզ

Մարտի 15 1905

Կ. Պոլիս

26 յունիս 85

— 0 —

... Տէր.

Կարդացինք Հայրենիքի ուր. աւուր
թերթին Տիկիսեց յօդուածը՝ յորում ի
միջի այլոց կ'ըսուի թէ «Ս. Երեստիտ-
մայ նուիրակ Արժ. Սահակ վարդապե-
տի այս միջոցիս յերեւան ժամանակ
անցունելուն նպատակն է ոյժ տալ Ն-
այի Սրբազան Պատրիարքի կաթողի-
կոսութեան աշխատող կուսակցու-
թեան»:

Արժ. Սահակ վարդապետ շատ լաւ
գիտէ թէ Ամեն. Տ. Նայի Սրբազան
Պատրիարքի առաջնական վիճակը չնե-
րեր այդպիսի բարձր պաշտօն մը վա-
րելու. ուստի սխալ է Տիկիսեցի Պ. թղ-
թակցի այս կարծիքը. Արժ. Սահակ վար-
դապետ իւր պաշտօնի բերմամբ կը զըտ-
նուի այն կողմեր:

Յորդորելով Պ. թղթակցները, որ
մանաւանդ այս տեսակ կենսական և
մեծ խնդրոց մէջ ենթադրութեամբ չի
չարժին,

Մնամ աղօթարար

Գարուդար

Գրեթէ՛ք Վ. Յ. Անյոյ

Կ. Պոլիս

Երեստագիտութեան

26 յունիս 85

ՏՕԲԹԵՕԻ Ն. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

Մասնագէտ հիւանդութեանց կա-

նանց և տղայոց

Կը դանուի ամեն օր ժամը 7
էն մինչ 11 Պոլիս Եֆէն-ճամի մէջ
կայսերական նամակատան ղիմաց
Նոր Եորթի գեղարանը, իսկ կիւ-
րակէ օրերը կէս օրէն վերջը Բերա
Ասլան փողոց թիւ 1 իւր տունը:

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ ՀՐԵԱՅ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԳ

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Թարգմանիչ ԿԱՐԱՊԵՏ Ս. ԻԻԹԻՃԵԱՆ

Սոյն դործոյն առաջին հատորի տը-
պագրութիւնն աւարտած ըլլալով, երկ-
րորդ հատորի հրատարակութիւնն ըս-
կըսուած է: Հրատարակիչը թէ՛ և կան-
խաւ խոստացած էին 40 մեծ և փոքր
պատկեր տալ, սակայն առաջին հատո-
րը կը պարունակէ առաւել քան 80
պատկեր, որոց գեղեցկութիւնն և տը-
պագրութեան ու թղթի մաքրութիւնն
ըստ ամենայնի արժանի են գովեստը:

Առաջին հատորին դինն է 30 դ:

Երկրորդ հատորին բաժանորդագինն
է՝ Պոլսոյ համար 25, իսկ գաւառայ
համար՝ 30 դ:

Իւրաքանչիւր թերթի դինն է
փարս:

Կեդրոնատեղին է «Բուրաստան Ման
կանց» ի խմբագրատունն, Կ. Պոլիս
Լակի Զաւոթիէ ճատէսի, թիւ 65: Կ
գտնուի նաեւ բոլոր հայ գրապահառաճ
քով, կամուրջի գլուխն, Սուճի Պ. Պողոս
Պ. Յակոբի, և Բերա, մեծ փողոց,
Կիւլէբեան ծխախմչաւ Պ. Նաչիկի քով:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

— 0 —

Հարաբիւ, 28 յունիս.

Ընթացք Արեւելք

Օսմ. Գոնս. գոյուեցաւ)	9, 16
» » բացուեցաւ) դ. Կ.	9, 16
» » կէս օրին)	9, 17
Նգիստ. միացեալ Օսմ. Ռ.	74 12
Բուսնիկի երկաթուղի ֆր.	45, 75
Թրամիւլ Օսմ. Ռ. (դ. Կ.)	267 80

Օսմանեան ոսկի	դր. 100
Անգլիական »	» 110 18
Գաղղիական »	» 87 51
Բոլ. »	» 90 20
Գրիմից »	» 51 15
Գաուպոն թուղթ	» 8 55
» արծաթ	» 39 10
Մէճիտի տարբ.	» 107 57
Վեցնոց »	» 102 55
Հինգնոց »	» 102 55
Մէթալիք »	» 99
Մանր մէճիտ »	» 102 10
Գաւորդ »	» 106 5
Ռուսական 5 ֆրանքնոց »	» 75

— 448 —

— Պ. տը Սիմէզ սարսափելի արտօնոյ մը աշտանի ե-
ղած է, սակայն, Տիկիւն, ձեր և ձեր որդւոյն սիրոյն
համար, տրամադիր եմ եթէ ոչ ներելու, գէթ մուսա-
լու, բայց ասոր համար պէտք է որ ձեր տուածինը զըղ-
ջում յայտնէ, պէտք է որ խոսարհի ձեր տաճիւ, որ
միշտ դրուած էք անոր և արդարութեան միջեւ,
պէտք է որ ներում խնդրէ իւր զոհերէն, վերջապէս Տի-
կիւն, պէտք է որ իրենցինքն զթուլութիւնն հայցէ, և
անոր արժանանայ:

Աւսող, պարոն ձեր ձեռնոց մէջ կը բռնէք զաւակ-
ներուս պատիւն ու ապագայն, գիտեմ թէ վեհաձայն ու
բարի էք, և սակայն կզգամ թէ իրաւունք չունիմ զձեզ
թախանձելու ի նպատակ ամուսնոյս:

— Ինչ որ ալ պատահի, տիկին ինչդինքը մեղադրե-
լու պատճառ մը չպիտի ունենաք, դուք ձեր զաւակաց
հօրն համար ըրիք ամեն բան, և ձեր կարողութենէն ալ
աւելին ըրիք:

— Ուրեմն, պարոն, պէ՛տք է սպասեմ.

— Այո՛, համբերութեամբ, տիկին:

Պարոնուհին ոտք ելաւ:

— Կատարեալ վստահութիւն ունիմ ձեր վրայ, ըսաւ
կը բռնեմ ձեզմէ անմխիթար, այլ աւելի հաւ-
դարտ:

Տիկին տը Սիմէզի մեկնումէն վայրկեան մը յետոյ,
եկան իմաց տունն մարքիզին թէ կուրք իրեն կապաւոր
Անմիջապէս վար իջաւ, և կառքն հեծնելով, ըսաւ իւր
կառապանին որ զինք Մալաթիոյ ծառուղին տանի Պ.
Իէթրօ-Բասթօնայի տունը:

— 445 —

Պ. Լէժանտը խոհանութեամբ մեկնած էր, կամաց
մը դուռը դռնելով:

Մեր երեք անձերն նստան բաղնիքին վրայ, Լիւսի
իւր ամուսնոյն և որդւոյն մէջ տեղը:

— Ամեն բան ձեզի չըսի, որդեակ իմ, կրկնեց մար-
քիզը, կը մնայ քեզ գիտնալ հօրը անունը: Մինչեւ ցնոր
հրաման դեռ պարտիմ Պ. Լէժանտը կոչուիլ, բայց քեզի
համար այսօր անունս կը վերտանամ: Ժամն, դուռն Բա-
մաւանտի մարքիզին և մարքիզուհին օրդին ես:

Մարքիզն և իւր որդին իրիկունը վերջին կառավարով
փառիղ վերադարձան: Որոշուած էր որ դեռ ժամանակ
մը մարքիզուհին Շաթու պիտի մնար, եւ թէ իւր ամու-
սինն ու որդին ամեն օր պիտի գային զինքը տես-
նելու:

— 0 —

ԳԼՈՒԽ ԻԱ.

ՆՈՐ ԲԱՐԵԿԱՍ ՄԷ

Պ. տը Սիմէզ այն նամակին պատասխանին կտպաւոր,
զոր դրած էր իւր կնոջ: Կը յուսար որ, իւր գուստըն
իրեն վերագրածնէն համար, պարոնուհին պիտի ըն-
դունէր իւր վերջնադիրը:

Բայց չուղելով որ և է որոշում տալ առանց խոր-
հուրդ հարցնելու Պ. Լալարտի, ոչտրոնուհին անոր տու-
նը գնաց:

